

S. A. Andersen

S. A. Andersen

13. maj 1901 – 28. januar 1969

I sommeren 1920 dimitteredes fra Sorø Akademi to unge vordende naturhistorikere, der begge senere har gjort sig særdeles bemærkede indenfor hvert sit specialområde; deres navne var Anton Fr. Bruun (medlem af DGF, død 1961), der blev en meget bekendt – for ikke at sige berømt – fiskeribiolog og oceanograf, den anden var vor kollega, geologen Svend Aage Andersen, der afgik ved døden d. 28. januar i år.

De to kammerater var i Sorø i skoleårene under påvirkning af det særegne lokal-miljø, der synes at have været frugtbart for naturfagsstudier (tidligere var en fremtrædende kvartærgeolog – der førte istidsteorien til officiel anerkendelse herhjemme – prof. F. J. Johnstrup, lektor ved Akademiet (1851–1866)). De to havde som inspirerende lærer i naturfag lektor Kristen Simonsen, der var overmåde geologisk interesseret (ivrigt medlem af vor forening 1902–1933), og da S. A. Andersen tilmed havde sit barndomshjem i Lyngeskildstrup, tæt syd for Sorø, hvor hans fader Anders L. A. var gårdejer, og hvor han kom til verden d. 13. maj 1901, kan det ikke undre, at hans tidlige vakte interesse for kvartær- og glacialgeologi i første omgang blev knyttet netop til denne hans hjemegn. Lyngeskildstrup ligger nede i den subglaciale tunneldal, der rummer Tystrup-Bavelse søerne.

Andersens allerførste geologiske afhandling er fra april 1923: »Senglaciale Relikter i postglacial Tørv ved Lyngeskildstrup« (DGF, bd. 6), og allerede året efter publicerede han smstds. de resultater, han fra 1921 havde fået ud af terrænmæssige og blokmæssige studier i egnen: »Kvartærgeologiske Iagttagelser i Egnen Syd for Sorø. Med særlig Henblik paa Storebæltsgletscheren«. Han beskrev heri den allerede af V. Milthers antydede (1916) interlobat ved Sorø mellem østflanken af Storebæltsgletscheren og den midtsjællandske is og udredede i detaljer afløbsforholdene for isens smeltevand til og gennem interlobatområdet mod nord op til Aamoselavningen i NV. Sjælland.

Disse små ungdomsarbejder fra studentertiden, som han udarbejdede i 20–23 års alderen, var på en måde en retningspil for hans interessefelt; hele sit liv beskæftigede han sig med særlig glæde med fødeøens kvartær- og glacialgeologi.

Universitetsstudiet i København afsluttede Andersen med magisterkonferens i geologi med specialet istidsgeologi. Samtidig med studiet havde han deltaget i DGU's sommerarbejder i Sønderjylland (1922 og 24) som assistent for statsgeologerne V. Nordmann og Axel Jessen, ligesom han studerede gletschere og deres moræner og smeltevandsaflejringer på en rejse til Island i 1923. Blandt universitetslærerne var det docent Poul Harder, der havde størst betydning for hans studium. Efter magisterkonferensen (juni 1926) studerede Andersen et år ved Stockholms Högskola, hvor han satte sig ind i professor Gerard De Geer's studier over varv i sen-glacialtidens vandaflejrrede, glacialle sedimenter (nu kalder man dem glaciolacustrine – glaciomarine), ligesom jeg havde gjort året før. Københavns Universitet udsatte samtidig en prisopgave om årsvarvene i det danske smeltevandsler fra istiden, som Andersen besvarede efter udstrakte undersøgelser, især på Sjælland (og Fyn). For besvarelsen fik han universitetets guldmedalje i 1929.

Andersen fortsatte imidlertid energisk sin uddannelse, først med studierejser til Syd-Tyskland og Schweiz og derefter i 1930–1931 til U.S.A., hvor han studerede i Ann Arbor hos den bekendte professor W. H. Hobbs og også fik lejlighed til geologiske studier i andre, fjernere dele af staterne. Ind imellem var han et år lærer på Birkerød Statsskole og boede derefter på Elers' Kollegium, hvor han bearbejdede sine resultater fra flere års studier over Susaa-områdets isafsmeltningshistorie ud fra de varvige leraflejringer og smeltevandsåsene i Syd-Sjælland. Det blev til afhandlingen: »Om Aase og Terrasser inden for Susaa's Vandområde og deres Vidnesbyrd om Isafsmeltningens Forløb«, der udkom 1931 (DGU, ILr.nr. 54) og i marts 1932 blev forsvaret for den filosofiske doktorgrad (disputatsudgaven var dediceret mindet om den i 1931 afdøde docent Harder). S. A. Andersen var i novbr. 1931 blevet ansat som assistent ved DGU, og det var direktør, dr. Victor Madsen sammen med prof. Bøggild, der havde antaget afhandlingen og var officielle opponenter. Ex auditorio opponerede dr. V. Nordmann, hvis indlæg formede sig som en meget skarp kritik, især mod Andersens opfattelse af dødisens optræden som udstrakte dødisdækker; dødis som mindre klumper og udfyldninger af mange af de nuværende søhuller i landskabet var accepteret af N. V. Ussing (1903) samt af V. Milthers og Hartz allerede omkring århundredskiftet (K. J. V. Steenstrup 1882: Recent dødis i Grønland), men først prof. R. F. Flint anvendte (1929) tanken om store sammenhængende dødisdækker, der overhillede dale og plateauer i Ny-England staterne. S. A. Andersen hjembragte fra U.S.A. Flints ideer om dødis og overførte dem til Sjælland. Især hans eksempel med forsøg på at beregne dødisbræmmens bredde (fra Sorø til Grenaa) blev kraftigt imødegået af Nordmann.

Et andet punkt, der dengang og senere har vakt modsigelse, var Andersens opdeling af de SØ-sjællandske åse i åscentre eller åskærner med de midtsvenske åse som forbillede. De sjællandske åse er principielt supramarine (supraaquatiske), medens de svenske er subaquatiske, afsat nede ved havbunden, successivt under den stejle ismurs tilbagerykning mod nord ved hver sommers tilbagesmeltning. Hans forsøg på opdeling af lagserien i de østsjællandske åse i vinter- og sommerlag er heller ikke blevet accepteret af eftertiden. Derimod kan vi nu – 40 år efter – se at Andersen i spørgsmålet om dødisbælterne havde principielt ret over for Nordmann.

Andersens andet store arbejdsfelt i ungdomsårene var varvene (årslagene) i de sjællandske og fynske aflejringer af smeltevandsler fra sidste nedsmeltningens afsmeltningensperiode. Her samlede han et stort iagttagelsesmateriale, hvoraf en væsentlig del er behandlet i hans ikke publicerede prisopgavebesvarelse fra 1929, men ellers kun fremstillet i en lille afhandling i GFF 1928 og i et par foredragsreferater. Ligesom jeg ved mine undersøgelser – og vi måtte arbejde uafhængigt af hinanden, da det var samme prisopgave,

vi besvarede – kom også han til det resultat, at prof. De Geer og dr. Ernst Antevs ved deres målinger af lervarv på de danske øer oftest havde målt underafdelinger af den årlige cyclus. Andersen mente at kunne sammenstille en sjællandsk varvrække, dækkende 129 år, men han har aldrig fået publiceret sit udførlige varvmateriale.

Jeg har omtalt disse forhold vedrørende uddannelsesår og ungdomsarbejdsområder så forholdvis udførligt, fordi jeg mener, at de giver et godt billede af Andersen som forskerpersonlighed. Det må anerkendes, at han med ildhu gik op i at skaffe sig en første klasses uddannelse og orientering over et bredt felt af kvartærgeologien, og at han var i besiddelse af en veludviklet, frugtbar, konstruktiv fantasi. At en sådan er af overordentlig stor betydning for al forskning er uomtvistelig, men den bør på den anden side afgrænses af en fornøden, forsigtig selvkritik, og det var nok her, at det kneb for S. A. Andersen, hvorfor han adskillige gange blev udsat for en ikke altid uberettiget kritik.

Efter ansættelsen ved DGU i efteråret 1931 deltog han på flere områder i institutionens arbejde, bl.a. med geologisk kortlægning i Jylland (Horsens-Silkeborg egnen), hvor han studerede Harders østjydske israndlinie og de senglaciale æoliske aflejringer mellem denne linie og hovedopholdslinien. 1933 udsendte Andersen: »Det danske Landskabs Historie. Danmarks Geologi i almenfattelig Fremstilling« på Munksgårds Forlag. Denne helhedsoversigt på 275 sider indbragte ham en del kritik fra bestemte sider – som jeg personlig ikke finder helt berettiget, men bogen blev alligevel i løbet af ganske få år udsolgt. I 1937 udsendte han et udmærket arbejde i DGU's II.række: »De vulkanske Askelag ved Ølst og deres Udbredelse i Danmark«, hvor han mere detailleret end Ussing og Bøggild havde gjort det, undersøgte de eocæne askelags tykkelser uden for molerområdet.

Måske delvis på grund af skuffelser, som Andersen led ved besættelse af advancementstillinger, forlod han i 1939 DGU og fik ansættelse ved Danish American Prospecting Co., hvor han i et par år mest arbejdede i NV-Jylland, indtil firmaet nogen tid efter den tyske besættelse af Danmark måtte indstille sin virksomhed her i landet. S. A. Andersen startede derefter som et rent privat foretagende »Geologisk Efterforsknings Selskab«; ved dette firma beskæftigede han i hvert fald i de første år én eller flere faggeologer. Resultaterne af arbejderne, der udførtes for private rekvirenter, er normalt ikke publicerede, men han undersøgte i disse krigsår bl.a. de tertiære jærnmalm ved Middelfart, gasforekomster i Vendsyssel og senere hen også grusforekomster f.eks. i Øst-Jylland og forekomster af »glassand«, altsammen med henblik på erhvervsøkonomisk udnyttelse. I nær tilknytning til Efterforsknings-selskabet drev han i de sidste krigsår og de følgende årtier: »Populær-videnskabeligt Forlag«, oprindeligt ved Andersen & Götterup, senere alene. Denne opgave må ses i forbindelse med S. A. Andersens ret omfat-

tende virksomhed i retning af at popularisere geologien. Allerede 1937 startede han »Naturhistorisk Tidende«, som han udgav for egen regning og risiko indtil 1941, da en kreds af jævnaldrende studiekammerater i foreningen »Quum-Quam« overtog udgivelse og redaktion, ligesom han var virksom i Folkeuniversitetet og med artikler i det gamle »Naturens Verden«. Hans væsentligste indsats i populærgeologien var dog den allerede omtalte »Det danske Landskabs Historie«, der som nævnt hurtigt blev udsolgt efter fremkomsten i 1933, hvorfor Andersen i krigsårene forberedte en 2. stærkt forøget udgave; denne lagdes meget stort an, men kun Bind I »Undergrunden« nåede at se dagens lys (1944). Bind II udkom aldrig, vistnok på grund af finansieringsvanskeligheder. Også denne nye udgave mødte nogen kritik, således sluttede den kendte geograf og geomorfolog Johs. Reumert sin anmeldelse: »Med sine iøjnefaldende mangler og fortrin er S. A. Andersens bog værd at læse; men den må læses med en meget vågen kritik«. Hans populærvidenskabelige forlag udvidede i årene efter krigen til at arbejde med undervisningsmateriale, geologiske vægkort og geologiske gips-modeller samt indretning og restaurering af skolers geologiske samlinger.

Som sidste led i S. A. Andersens populærgeologiske forfatterskab skal nævnes fra de senere år to »Geologiske Førere« henholdsvis »over Vendssyssel (1961)« og »over Holmsland og dens klit (1963)«; i begge førere lægger han megen vægt på at gengive sine målinger af strømningsretninger for det vand, der afsatte det øvre smeltevandssand i hver egn. I Holmsland-føreren udvikler han sine ideer om, at Vesterhavet i sidste istid stod 7–12 m højere end det nutidige havspejl, en opfattelse, der er i stik modstrid med alle andre kvartærgeologers meninger om de eustatiske havspejls-svingninger.

I forbigående bør vel nok nævnes S. A. Andersens interesse for visse emner udenfor det geologiske felt, for eks. en afhandling (1945) om tolkningen af guldhornene fra Gallehus og en artikel om bogstavsystemets oprindelse.

Også i 1940'erne og 1950'erne fortsatte S. A. Andersen – til tider med økonomisk støtte fra Statens Videnskabsfond – sine indsamlinger af glacialgeologiske iagttagelser, f.eks. målinger af skurestriber på løse blokke og strømningsretninger i lagdelte, glaciale sandaflejringer, ligesom han holdt foredrag om strandlinieniveauer fra senglacial tid til nutiden. Blandt afhandlinger fra disse år kan nævnes Raageleje-egnens geologi (1950) og en udmærket fremstilling af »Lolland i den sidste istid« (1957) samt »Grusgravene i bakkerne ved Kalundborg« (1964).

En særlig side af S. A. Andersens aktivitet på det geologiske felt var den polemiske. Visse emner f.eks. ledeblokke og isstrømme har han fortrinsvis behandlet som kritiske anmeldelser; den første så langt tilbage som 1932

(H. Gry: Ledeblokke i Skåne) og senere (1945): Keld Milthers: Ledeblokke og Landskabsformer (disputats 1942). Også i de senere år: (1963) Fyns glacielle terrænformer og deres opståen (Per Smed 1962) og endelig en diskussion fra de seneste år (1965) med professor Karl Gripp, Kiel, om »Der Verlauf der Eisrandlagen zwischen Grenå und Viborg«. I denne diskussion, der blev ret skarp, tror jeg, at alle danske kvartærgeologer vil slutte sig til Andersens synspunkter. Også min lille oversigt over Danmarks Kvartær (i Rankamas samleværk) er blevet taget under kritisk behandling af S. A. Andersen.

For vor forening og dens liv har S. A. Andersen haft væsentlig betydning, selv om han aldrig har deltaget i bestyrelsesarbejdet; det var ved foredrag og diskussionsindlæg i hovedforeningen og vor »Kvartærgeologisk Klub« han gjorde sig gældende; af dem i kvartærklubben er der ikke trykt referater i »Meddr«. Det drejer sig om ca. en snes foredrag og mindst en halv snes større diskussionsindlæg. Endvidere var han ivrig ekskursionsdeltager og selv leder i mindst en halv snes tilfælde. Den sidste ekskursion han ledede var til Aarhus-Silkeborg egnen i 1967.

Det er næppe uberettiget at hævde, at hans skriftlige fremstillingsform var væsentlig bedre end hans mundtlige, men alligevel kunne han på ekskursioner gå så livfuldt op i sin skildring af de glacialgeologiske forhold i et landskab, at han – også på de populære ekskursioner, han arrangerede uden for DGF – samlede en intenst lyttende skare om sig.

Personlig kunne han i kammeratskabskredse – især i de første årtier – være særdeles charmerende og underholdende, men til andre tider kunne han være sky og tilbageholdende, så det kunne være vanskeligt at komme rigtig på talefod med ham.

At udtale sig nærmere nu om varigheden af Andersens indflydelse på studiet af Danmarks kvartærgeologi fremefter vil nok være vanskeligt og utilrådeligt, men vi, der har kendt ham gennem de mere end 45 år, han virkede i dansk geologi's tjeneste, kan nok være enige om, at Dansk Geologisk Forening og dansk kvartærgeologi ved hans død har mistet en markant og ildfuld forskerpersonlighed. Jeg beder derfor medlemmerne om at tilslutte sig et

Æret være hans minde!

Sigurd Hansen

(Mindetale ved Dansk Geologisk Forenings møde 28. april)

Fortegnelse over S. A. Andersen's publikationer

Udarbejdet af DGU's bibliotek under medvirken af Niels Løkkegaard

- 1923: Senglaciale Relikter i postglacial Tørv ved Lyngø Eskildstrup. *Meddr dansk geol. Foren.* 6 (18), 1–5.
- 1924: (Foredragsreferat). Grænsen for den sidste Nedisning i Sønderjylland. *Meddr dansk geol. Foren.* 6, 33–34.
- 1924: Kvartærgeologiske Iagttagelser i Egnen Syd for Sorø. Med særligt Henblik på Storebæltsgletscheren. *Meddr dansk geol. Foren.* 6 (22), 1–30.
- 1927: Storebælt i Nutid og Fortid. *Geol. Fören. Stockholm Förh.* 49, 427–437.
- 1928: De danske Varv. Et par foreløbige bemærkninger om deres udvikling og konnektion. *Geol. Fören. Stockholm Förh.* 50, 90–96.
- 1928: Istiden og hvorledes man inddeler den. *Naturens Verden* 12, 19–28.
- 1929: (Foredragsreferat). Nyere Iagttagelser over Afsmeltingens Forløb på Sjælland. *Meddr dansk geol. Foren.* 7, 253–256.
- 1929: (Foredragsreferat). De sjællandske Varv. *Meddr dansk geol. Foren.* 7, 362–370.
- 1929: Über die dänischen autochthonen und allochthonen Warven. *Beretn. om det 18. Skand. Naturforskersmøde i København*, 26.–31. aug. 1929, 165–170.
- 1929: Über Os-zentren, Winterschichten und die Gliederung in Jahresabschnitte in den südostseeländischen Osern und ihren Beweis von der Existenz von Wintermoränen. *Beretn. om 18. skand. Naturforskersmøde i København 1929*, 170–173.
- 1931: Om Aase og Terrasser inden for Susaa's Vandomraade og deres Vidnesbyrd om Isafsmeltingens Forløb. *Danm. geol. Unders.*, række 2, 54, 201 pp.
- 1931: The Waning of the last continental Glacier in Denmark as illustrated by varved Clay and Eskers. *J. Geol.* 39, 609–624.
- 1932: Blokstudier og Isstrømme. I anledning af Helge Gry's Afhandling: Undersøgelser over Ledeblokke i Skaane. *Meddr dansk geol. Foren.* 8, 201–204.
- 1933: De Forenede Staters Nationalparker. *Ledetraad ved folkelig Universitetsundervisning* 16, 4 pp.
- 1933: *Det danske Landskabs Historie*. Danmarks Geologi i almenfattelig Fremstilling. 275 pp. Levin og Munksgaard.
- 1933: Lidt om Jordens Indre. *Naturens Verden* 17, 401–412.
- 1935: Den første Danmarks Geologi. *Naturens Verden* 19, 433–443.
- 1935: En Forekomst af Løss-lignende Finsand ved Hornborg Vest for Horsens. *Meddr dansk geol. Foren.* 8, 477–479.
- 1936: Bornholms Geologi. *Min Hjemstavn* 1, 3–15. Hirschsprungs Forlag.
- 1936: Die eozenen Vulkane des Skagerak. *Nordiska (19. skand.) Naturforskersmødet i Helsingfors*, 11.–15. augusti 1936. 394–396.
- 1936: Midtsjællands Geologi. *Min Hjemstavn* 2, 3–13. Hirschsprungs Forlag.
- 1936: Submarine Strandvolde i Faxe Bugt. *Meddr dansk geol. Foren.* 9, 85–88.
- 1937: De vulkanske Askeag i Vejgennemskæringen ved Ølst og deres Udbredelse i Danmark. *Danm. geol. Unders.* række 2, 59, 52 pp.
- 1937: Et par ejendommelige Aftryk af Forsteninger fra Moleret ved Ertebølle. *Naturhist. Tidende* 1937, 40.
- 1937: Et Vulkanomraades Livshistorie. *Geol. Fören. Stockholm Förhandl.* 59, 317–345.
- 1937: Jordlag og Landskabsformer. *Min Hjemstavn* 13, 3–17. Hirschsprungs Forlag.
- 1937: Løvehovederne paa Bornholm. *Naturhist. Tidende* 1937, 39.
- 1937: (Nekrolog). Nicolai Hartz. 1867–1937. *Naturhist. Tidende* 1937, 78.
- 1937: (Anmeldelse). Matti Sauramo: Das System der spätglazialen Strandlinien im südlichen Finnland. *Meddr dansk geol. Foren.* 9, 244–245.

- 1937: Oligocænet ved Aas. *Meddr dansk geol. Foren.* 9, 218–223.
- 1938: De danske Glassandsforekomster. *Ingeniøren* 47, 81–83.
- 1938: Den isdæmmede Sø, Demmevand i Norge. *Naturhist. Tidende* 1938, 71–72.
- 1938: Die Verbreitung der eozänen vulkanischen Aschenschichten in Dänemark und Nordwestdeutschland. *Z. Geschiebeforsch. u. Flachlandsgeologie* 14, 179–207.
- 1938: Hvornaar er Flinten dannet? *Naturhist. Tidende* 1938, 86–87.
- 1938: (Foredragsreferat). Kolindsund i Litorinatiden. *Naturhist. Tidende* 1938, 25–26.
- 1938: Udviklingstanken og Fortidens Planteverden. (Anmeldelse af Heribert Nilssons Foredrag). *Naturhist. Tidende* 1938, 98–100.
- 1939: Blegeskridt i Stevns Klint. *Naturhist. Tidende*, 1939, 86–87.
- 1939: Jordens Alder. *Naturhist. Tidende* 1939, 3–6.
- 1940: Den østjyske Israndslinie Nord for Aarhus. *Naturhist. Tidende* 1940, 1–4.
- 1940: Die Herkunft der vulkanischen Aschen im Alltertiär Dänemarks und Schleswig-Holsteins. *Zentralbl. Min. Geol. u. Paläont.* 1940, Abt. B. 3, 57–59.
- 1940: Et dansk Jernmalmleje. *Naturhist. Tidende* 1940, 99–101.
- 1940: Skjulte værdier i Danmarks Jord. *Dansk Arbejde* 31 (14), 3–4.
- 1940: Vor Kalender. *Naturhist. Tidende* 1940, 4–5.
- 1940: Østjylland geologisk set. *Østjydsk Hjemstavn* 1940, 72–80.
- 1941: Det danske Hedeselskabs hydrometriske Undersøgelser. *Naturhist. Tidende* 1941, 1–3.
- 1941: En Tur omkring Kalø Vig for 15.000 Aar siden. *Østjydsk Hjemstavn* 1941, 50–54.
- 1941: Grænsen mellem Midtjylland og Østjylland. *Naturhist. Tidende* 1941, 52–55.
- 1941: Naturgassen ved Frederikshavn. *Naturhist. Tidende* 1941, 70–73.
- 1941: Om Aarsvarvene ved Ruds Vedby og nogle Bemærkninger om Aarsvarvene i Danmark. *Meddr dansk geol. Foren.* 10, 1–8.
- 1941: (Foredragsreferat). Træk af Nordvestjyllands Geologi. *Meddr dansk geol. Foren.* 10, 63–64.
- 1941: (med flere). Diskussion om vore dislocerede Klinters Dannelse. *Meddr dansk geol. Foren.* 10, 39–51.
- 1942: Blygangen ved Spidlegaard og Grønsand ved Læsa. *Naturhist. Tidende* 1942, 68–69.
- 1942: Blygangen ved Spidlegaard paa Bornholm. *Småafhandlinger om Bornholm til Peter Thorsen på hans 70 års fødselsdag den 8. juli 1942*, p. 153–155. Bornholmsk Samfund. Rønne.
- 1942: Et Undergrundsproblem ved Laasby. *Østjydsk Hjemstavn* 1942, 95–102.
- 1942: Nordvestjyllands geologiske Struktur. *Naturhist. Tidende* 1942, 33–37.
- 1942: Om Tertiæret i Nordvestjylland. *Naturhist. Tidende* 1942, 56–57.
- 1943: Raastoffer i Danmarks Undergrund, og hvorledes man finder dem. *Ledetraad ved folkelig Universitetsundervisning* 148.
- 1943: (Foredragsreferat og Disk.) Strandlinieniveauer i Danmark fra senglacial Tid til Nutiden og deres Datering. *Meddr dansk geol. Foren.* 10, 385–392.
- 1944: *Det danske Landskabs Historie. Danmarks Geologi i almenfattelig Fremstilling. I. Undergrunden.* 480 pp. Populær-Vidensk. Forlag.
- 1944: Guldhornene. *Naturhist. Tidende* 1944, 23–24.
- 1945: *Guldhornene fra Gallehus.* 63 pp. Populær-Vidensk. Forlag.
- 1945: Isstrømmenes Retninger over Danmark i den sidste Istid, belyst ved Ledeblokundersøgelser. Kritiske Bemærkninger til K. Milthers: Ledeblokke og Landskabsformer i Danmark. (D.G.U. II Rk. Nr. 69) m. svar og gensvar. *Meddr dansk geol. Foren.* 10, 594–615.
- 1945: Saltet ved Kolding. *Naturhist. Tidende* 1945, 67–68.

- 1946: Dansk Salt til danske Virksomheder. *Erhvervsliv* 1 (12), 22–23.
- 1946: Det danske Lands Historie fra Istiden til Nutiden. *Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning* 457, 1–16.
- 1946: *Hvorledes Landet blev til. I: Landet mod Nordvest. Thy og Vester Hanherred* 1, 7–32. C. Brunsgaard og H. E. Pedersen (red.) Forlaget Bauta.
- 1946: Om Vindenes Afbøjning. *Naturhist. Tidende* 1946, 20.
- 1946: Palæozoiske Askelag paa Bornholm. *Naturhist. Tidende* 1946, 74.
- 1947: Atlantissagnet. *Naturhist. Tidende* 1947, 1–3.
- 1948: Hvorfor importerer vi aarligt for over 1 Million Kroner Sand? *Erhvervsliv* 3 (27), 304–307, 324.
- 1948: (Foredragsreferat). Klimavekslinger og Niveauforandringer i Kvartærtiden. *Norsk geol. Tidsskr.* 27, 127–131.
- 1948: Naturgassen ved Frederikshavn. *Erhvervsliv* 3 (31), 475–477, 492.
- 1949: *Alfabetets gåder*. 167 pp. Populær-Vidensk. Forlag.
- 1949: (Kritik). Den såkaldte tidlig-atlantiske transgression i Danmark. *Meddr dansk geol. Foren.* 11, 477–483.
- 1949: Hvad gemmer den danske jord? Hvilke råstoffer vi kan selvforsyne os med. *Vor Viden* 1, 7–12.
- 1949: Jernmalme. *Erhvervsliv* 4 (38), 772–774, 794.
- 1949: Naturparken ved Farum Sø. *Naturhist. Tidende* 1949, 38–39.
- 1950: Brunkul. *Erhvervsliv* 5 (10), 480–482, 523.
- 1950: Da Odsherred fødtes under isen. *Det skønne Odsherred*, 25–28. J. Fr. Clausens forlag, Kbhvn.
- 1950: Hvem »opdagede« Køkkenmøddingerne? *Naturens Verden* 1950, 242–249.
- 1950: Kalk og kridt. *Erhvervsliv* 5 (1), 28–31.
- 1950: Rågeleje Egnens Geologi. *Meddr dansk geol. Foren.* 11, 543–557.
- 1951: (Foredragsreferat). Inddelingen af Danmarks Kvartær. *Meddr dansk geol. Foren.* 12, 173.
- 1952: *Det danske lands historie fra istiden til nutiden*. 2. udg. 16 pp. Populær-Vidensk. Forlag.
- 1952: En ny interstadial marin aflejring ved Lillebælt. *Naturhist. Tidende* 1952, 54–56.
- 1952: G. C. Simpson's teori om årsagerne til Istiderne. *Naturhist. Tidende* 1952, 40–41.
- 1953: Bornholm. *Erhvervsliv* 8 (1), 24–29.
- 1954: Et par Fabelmennesker. *Naturhist. Tidende* 1954, 44–45.
- 1955: Geologi og vandbevægelse. *Hedeselsk. Tidsskr.* 1955, 325–336.
- 1955: Gudenaen og den østjyske israndslinie. *Østjysk Hjemstavn* 1955, 72–80.
- 1955: Nyt fra de vestjyske Bakkeøer. *Naturhist. Tidende* 1955, 39–40.
- 1957: De jyske kildedale og deres problemer. *Meddr dansk geol. Foren.* 13, 438–440.
- 1957: En isskuret sten opstillet i Færggården ved Frederikssund. *Naturhist. Tidende* 1957, 31–32.
- 1957: Lolland i den sidste istid. *Meddr dansk geol. Foren.* 13, 225–235.
- 1959: Vindslebne sten fra Nordsjælland. *Naturhist. Tidende* 1959, 4–6.
- 1960: *Geologisk Samling til Undervisningsbrug*. Katalog med oplysende Noter. Populær-Vidensk. Forlag.
- 1960: Vesterhavsfladen. *Naturhist. Tidende* 1960, 6.
- 1961: *Geologisk fører over Vendsyssel*. 207 pp. Historisk Samfund for Hjørring Amt.
- 1962: (Anmeldelse). Axel Garboe: Geologiens Historie i Danmark. I–II. *Naturhist. Tidende* 1962, 18–23.

- 1962: Jyske Ås er ingen randmoræne. *Naturhist. Tidende* 1962, 60–64.
- 1963: *Geologisk fører over Holmsland og dens klit*. 134 pp. Historisk Samfund for Ringkøbing Amt.
- 1963: *Geologisk samling til undervisningsbrug*. 2. udg. 43 pp. Populær-Vidensk. Forlag.
- 1963: (Foredragsreferat). Nogle aktuelle problemer indenfor Danmarks kvartær. *Meddr dansk geol. Foren.* 15, 251.
- 1963: Om Fyns glaciale terrænformer og deres opståen. Kritik af Per Smed: Studier over den fynske øgruppes glaciale landskabsformer (ibid. 1–74), med svar. *Meddr dansk geol. Foren.* 15, 223–229.
- 1964: Et israndliniekort – en advarsel. *Biologi og Geografi* 1964 (8), 144–145.
- 1964: Grusgravene i bakkerne ved Kalundborg. *Meddr dansk geol. Foren.* 15, 359–367.
- 1964–65: Om Israndliniekort i Almindelighed – og Per Smed's Kort i Særdeleshed. *Naturhist. Tidende* 1964–65, 7–12.
- 1965: Nogle kommentarer til K. Gripps afhandling: Der Verlauf der Eisrandlagen zwischen Grenå und Viborg. (Kritik med svar og gensvar). *Meddr dansk geol. Foren.* 15, 589–597.
- 1966: De såkaldte »hatformige« bakker. *Meddr dansk geol. Foren.* 16, 202–205.
- 1966: En fremstilling af Danmarks kvartærgeologi. Anmeldelse og vurdering af Sigurd Hansen: *The Quaternary of Denmark. The Geologic Systems*, edited by Kalerwo Rankama. – Interscience publishers, New York – London – Sidney, 1965. Med svar og gensvar. *Meddr dansk geol. Foren.* 16, 214–233.
- 1966: (Nekrolog). Lauge Koch. 1892–1964. *Naturhist. Tidende* 1966, 25–28.
- 1966: Om navnene Ikast og Isenvad. *Hardsyssels Årbog* 60, 226–230. Historisk Samfund for Ringkøbing Amt.
- 1967: Isens bortsmeltning i Limfjordsegnen. Nogle kommentarer til K. Gripps afhandling: Die Eisrandkerbe von Himmerland und der Abbau des wärmzeitlichen Eises im Bereich des Limfjordes. *Meddr dansk geol. Foren.* 17, 138–144.
- 1968: Ekskursion fra Aarhus gennem terrænet vest for byen. *Meddr dansk geol. Foren.* 18, 130–132.
- 1968: Ekskursion til egnen vest for København. *Meddr dansk geol. Foren.* 18, 128–129.
- 1969: Jordbund. I: *Danmark. Gyldendals egnebeskrivelse* 2: Nordjylland, 13–33.